

No: 541 – Mahreç İşareti

SIVRİHİSAR İNCİLİ KÜPE

Tescil Ettiren
ESKİŞEHİR TİCARET ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 06.05.2019 tarihinden itibaren korunmak üzere 17.09.2020 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 541
Tescil Tarihi	: 17.09.2020
Başvuru No	: C2019/053
Başvuru Tarihi	: 06.05.2019
Coğrafi İşaretin Adı	: Sivrihisar İncili Küpe
Ürün / Ürün Grubu	: Küpe / Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Eskişehir Ticaret Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: İstiklal Mah. İki Eylül Cad. No: 28/6 Odunpazarı ESKİŞEHİR
Coğrafi Sınır	: Eskişehir ili Sivrihisar ilçesi
Kullanım Biçimi	: Sivrihisar İncili Küpe ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Sivrihisar İncili Küpe ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Sivrihisar İncili Küpe; Sivrihisar kuyumcu ustaları tarafından tamamı el işçiliği ile üretilen, çiçek formlu altın ya da gümüş toplanlarla incileri süsleyen, değerli ya da renkli taşlardan oluşan, otantik takı kültürünü örnekleyen bir mücevherdir.

Sivrihisar İncili Küpe yörede uzun yıllardır üretilen ve coğrafi alanla özdeşleşmiş bir üründür. Geleneksel yöntemlerle elemeği göz nuru olarak üretilen Sivrihisar İncili Küpenin, Sivrihisar yöresinde damat tarafından satın alınması ve erkek tarafınca hazırlanan bohçaya konulması zamanla gelenekselleşmiştir. Sivrihisar yöresinde gelenekselleşen ve gelinlik kızların hayali küpenin üst kısmındaki mavi taş nazarı, ortasındaki kırmızı taş ateşi, etrafındaki inciler de saflığı ve temizliği temsil etmektedir (Şekil 1).

Sivrihisar İncili Küpe; çiçek formudur, üzerinde telkari işlemli altın toplanlar ile mini inciler bulunur ve ortası incileri süsleyen değerli ya da renkli taşlardan oluşur (Şekil 2). Sivrihisar İncili Küpenin orijinali 22 ayar altın kullanılarak yapılır. Ancak ekonomik yönden daha ucuz olması nedeniyle 925 ayar gümüş ve 14 ayar altın kullanılarak da üretilir. Bilinen boyutu 12'şer altın top ve incinin kullanıldığı boy olmakla birlikte ekonomik açıdan daha uygun olması nedeniyle 10'lu ve 8'li boyutta üretilen örnekler de mevcuttur. Üretim aşamasında maden parçaları birleştirme tekniği, süsleme aşamasında tel ve astar plaka ile inci ve diğer taşların birleşimi tekniği kullanılır.

Geçmiş 16.yüzyıla dayanan Sivrihisar İncili Küpe sanatı, Sivrihisar'daki kuyumcular tarafından babadan oğula, dededen toruna nakledilmek suretiyle günümüze ulaşmıştır. Yöre adı ile ünlenen ve sadece yöredeki kuyumcular tarafından el işçiliği ile üretilir.

Bir çift küpe 180-250 parçanın tek bir parçada birleştirilmesi ile oluşur ve yapımı ortalama 2 gün alır. Ürünün ayırt edici özelliği Eskişehir ilinin Sivrihisar ilçesine özgü bir tasarım olmasıdır (Şekil 1-2).

Şekil 1.

Şekil 2.

Sivrihisar İncili Küpe tasarımları

Üretim Metodu:

Sivrihisar İncili Küpe üretimi 4 aşamadan oluşmaktadır:

1- Top Yapımı

- Küre oluşumunda öncelikle zimba ile astardan daire şeklinde pul kesilir.
- Daha sonra daire şeklindeki bu düz pullar heşteğin uygun çukuruna konup dövülerek çukurlaştırılır ve yarım küre haline getirilir.
- Yarım küre haline getirilen pulun ortası delinir ve iki yarım top kaynak konarak birbirine kaynatılır.

2- Ayna Yapımı

- İlk olarak önceden özel olarak elle yapılmış bir kalıpla ayna oluşturulur ve arkasına kasnak kaynatılır.
- Hazırlanan aynaların üzerine ayar değerleri basılmış plakalar kaynatılır.

3- Topların Aynaya Monte Edilmesi ve İncilerin Takılması

- Öncelikle 15-30 mikron arasındaki bir tel, 20-40 mikron arasındaki bir tel üzerine spiral şekilde sarılır ve kurtçuk olarak adlandırılan bağlantı parçaları oluşturulur.
- Top adetlerine göre hazırlanmış U teller aynaya eşit aralıklarla kaynatılır.
- U tellere sayıları belli kurtçuklar geçirilir ve kurtçukların üzerine önceden delinmiş küreler geçirilerek sıkıştırılır.
- Sıkıştırılan toplar yan yana kaynatılarak küpenin ana şekli oluşturulur.
- İncilerin küpeye eklenmesi için topların arasına 30 mikronluk inci teli kaynatılır.
- Daha sonra inciler tellere takılarak tel kıvrılır ve kasnağa sıkıştırılır.

4- Mengeç yapımı

- Mengeç teli damla şekli verilmiş astara kaynatılarak mengeç kısmı hazırlanır ve mengeç küpeye bağlantı teliyle takılır.

Son olarak küpenin mengeç ve ayna kısmına renkli taşlar takılır ve incili küpe tamamlanır.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Sivrihisar İncili Küpe tamamen el işine dayalı bir teknikle üretilir. 180-250 parçanın tek bir parçada birleşmesi ile oluşan küpenin tasarımı yöreye özgüdür. Uzun yıllar boyunca sadece Sivrihisarlı ustalar tarafından üretilmesi ve üretim tekniğinin babadan oğula aktarılması ile günümüze ulaşmıştır. Sivrihisar ilçesi ile ün bağı bulunan Sivrihisar İncili Küpe üretiminin tüm aşamaları, belirtilen coğrafi sınırdaki gerçekleştirebilir.

Denetleme:

Eskişehir Ticaret Odası'nın koordinatörlüğünde Eskişehir Ticaret Odası Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek bir kişi, Eskişehir Ticaret Odası Sarraf, Optik ve Hediye Ürünler Meslek Komitesi'nden bir uzman kişi ve Eskişehir Kuyumcular Esnaf ve Sanatkarlar Odası'ndan bir uzman kişi olmak üzere toplam üç kişilik denetim mercii tarafından denetim işlemleri yürütülecektir. Denetleme; şikâyet ve ihtiyaç duyulduğu her zaman yapılabilecek, rutin olarak yılda en az bir defa yapılacak ve neticeleri raporlanacaktır.

Ürünün ayırt edici özellikleri ile üretim metodunda açıklanan özelliklere göre denetimler yapılacak olup denetim esasları aşağıda listelenmiştir.

1. Zimba ile astardan daire şeklinde pul kesimi yapılıyor mu?
2. Kesilen daire şeklindeki pulların heşteğin uygun çukurunda dövülerek çukurlaştırılıyor ve yarım küre haline getiriliyor mu?
3. Yarım küre haline getirilen pulların ortası delinerek iki yarım top birbirine kaynatılıyor mu?
4. Kalıpla ayna oluşturulup arkasına kasnak kaynatılıyor mu?
5. Hazırlanan aynaların üzerlerine ayar değerleri basılmış plakalar kaynatılıyor mu?

6. 15-30 mikron arasındaki tel, 20-40 mikron arasındaki bir tel üzerine spiral şekilde sarılarak “kurtçuk” olarak adlandırılan bağlantı parçaları oluşturuluyor mu?

7. Top adetlerine göre hazırlanmış U teller aynaya eşit aralıklarla kaynatılıyor mu?

8. U tellere kurtçuklar geçirilerek kurtçukların üzerine önceden delinmiş küreler geçirilerek sıkıştırılıyor mu?

9. Sıkıştırılan toplar yan yana kaynatılarak küpenin ana şekli oluşturuluyor mu?

10. İncilerin küpeye eklenmesi için topların arasına 30 mikronluk inci teli kaynatılıyor mu?

11. İnciler, inci teline takılarak tel kıvrılıyor ve kasnağa sıkıştırılıyor mu?

12. Mengeç teli damla şekli verilmiş astara kaynatılarak mengeç kısmı hazırlanıyor ve küpeye bağlantı teliyle takılıyor mu?

13. Küpenin mengeç ve ayna kısmına renkler taşlar takılıyor mu?

14. Mahreç işareti amblemi kullanımı uygun mu?

Denetimin gerçekleşmesi sırasında denetim mercii olarak kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bu kurumlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden faydalanabilir veya hizmet satın alınabilir. Tescil ettiren, tescil edilmiş hakların korunmasına ilişkin hukuki süreçleri yürütür.